

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

בפני כב' השופט סארי ג'יוסי

תובעים

1. ואיל כנען
2. מנאל כנען

נגד

נתבעים

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

פסק דין

תביעה למתן צו מניעה קבוע אשר ימנע מהנתבע מלהפסיק ו/או להגביל באופן כלשהו מתן שירותים לתובעים בחשבון מס' 56227 המתנהל בסניף 602 של הנתבע שבכפר ירכא.

רקע

1. התובעים מנהלים ברישיון ועל פי דין עסק להמרת מט"ח, הידוע ומוכר בשם "ירכא צ'יינג'י" (להלן: "העסק"), המפעיל שני סניפים בכפר ירכא. בתביעתם זו אשר הוגשה כנגד הבנק עותרים התובעים לצו מניעה כמפורט לעיל, כאשר קדמה לתביעתם בקשה לצו מניעה זמני.

2. עוד בפתחו של פסק הדין, ראוי להדגיש, כי אין מדובר בהפסקה או צמצום של השירותים שקבלו התובעים במסגרת חשבונם האמור, אלא בהעברת החשבון לסניף אחר כשהנתבע מוכן להמשיך וליתן להם את אותם שירותים שקבלו עד כה אך בגדרי הסניף האחר. זאת בשם לב, כי אין בדעת הנתבע להטיל הגבלות על החשבון, וכל רצונו הוא להעבירו לסניף "ייעודי".

3. להלן, בקצירת האומר, הרקע להגשת התביעה. התובעים מנהלים את חשבונם הפרטי אצל הנתבע לצורך פעילות העסק שלהם וזאת החל מיום 1/4/05. אין חולק, כי בכל התקופה שממועד פתיחת החשבון ועד למועד הגשת התביעה, התנהל חשבון זה ללא כל דופי, ללא יתרות חובה, ללא מסגרת אשראי, תוך ביצוע פעולות, הפקדות ומשיכות רבות ובהיקף גדול על בסיס יומי, ותוך תשלומי עמלות בהתאם.

הדבר עולה מדפי החשבון שצורפו לכתבי הטענות השונים וממילא הנתבע אינו כופר בטענות אלה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנוען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

1
2 התובעים כאמור מנהלים את עסקם באותו כפר בו מתנהל חשבון הבנק שלהם אצל הנתבע,
3 ואין ספק כי הסמיכות בין העסק לבין סניף הבנק מקלה רבות על התובעים ומאפשרת להם
4 לבצע פעולות בנקאיות, הפקדות ומשיכות רבות ובהיקף גדול על בסיס יומי.
5
6 4. במהלך חודש אוקטובר או בסמוך לכך, הודיע מנהל סניף הנתבע, בעל פה, לתובעים (לתובע
7 מס' 1), כי בכוונת הנתבע להעביר את החשבון לסניף הבנק בעיר סחי'נין. התובעים
8 שלטענתם לא קבלו הבהרות ביחס לאותה הודעה, פנו לנתבע בכתב ובקשו כי ינמק את
9 החלטתו כך שיתאפשר להם לכלכל את צעדיהם.
10
11 בסופו של יום הודיע הנתבע לתובעים ובכתב (ביום 17/11/13 – לאחר הגשת הבקשה לסעד
12 זמני), כי הוא החליט לרכז את כל חשבונות הנשמי"ם (נותני שירותי מטבע) שמתנהלים או
13 התנהלו בבנק במספר סניפים ייעודיים, ביניהם סניף הבנק בסחי'נין, כאשר ניתן להעביר את
14 החשבון גם לסניף הבנק בחיפה. באותו מכתב מוסיף הנתבע, כי החלטה זו נמסרה לתובעים
15 והם קבלו הסבר ממנהל הסניף, כי המרחקים בין ירכא לסחי'נין או חיפה הם כ-28 ק"מ,
16 היינו מרחק נסיעה של פחות מחצי שעה לכל כיוון כאשר התובעים יכולים להמשיך ולהפקיד
17 מזומנים בסניף הבנק בירכא, זאת להבדיל משיקים. עוד ציין הנתבע, כי הוא מוכן להמשיך
18 ולשרתם, כאשר אין לו כל כוונה לסגור את החשבון אלא אך להעבירו לסניף ייעודי שיוכשר
19 לטפל ב"נשמי"ם".
20
21 בהמשכו של המכתב, ציין הנתבע, כי לתובעים ניתן די והותר זמן להתארגן ובמידה ואינם
22 מוכנים לנהל חשבונם באחד הסניפים הייעודיים, אכן יהא עליהם לסגור את החשבון.
23
24
25
26
27

טענות הצדדים

טענות התובעים

28 5. לדידם של התובעים החלטת הנתבע לסגור או להעביר את חשבונם אל סניף סחי'נין, הרחוק
29 מרחק שעת נסיעה לכל כיוון-לטענתם, מהווה מכת מוות לתובעים ולעסקם. התובעים
30 מבהירים, כי בשים לב לזמן ההמתנה בבנק, הרי שמשמעות הדבר שמידי יום ייסגר העסק
31 שלהם למספר שעות על מנת שיתאפשר להם לנסוע אל סניף הנתבע בסחי'נין. מוסיפים
32 התובעים וטוענים, כי מאחר ועל פי המקובל אצלם, לאישה אסור לנהוג לבדה ברכב מחוץ
33 לכפר, נטל הנסיעה אל סניף סחי'נין, שכיום מתחלק בין התובעים – בני הזוג, ייפול במלואו
34 על כתפי התובע 1 בלבד. עוד מוסיפים התובעים, כי העברת החשבון לסניף אחר תסכן את

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

ביטחונם הפיסי והכלכלי. באשר לביטחון הפיסי, הרי שלטענת התובעים העברת החשבון לסניף מרוחק כשהם נאלצים להיטלטל בדרכים, כשבאמתחתם סכומי כסף לא מבוטלים, בוודאי מגבירה את הסיכון לפגיעה בהם, כאשר החשש לכך מבוסס על מקרים פליליים שאירעו באזור, והסתיימו בכי רע. באשר לפגיעה הכלכלית, הרי שזו תיגרם בשל הצורך בסגירת העסק לשם ביצוע אותן נסיעות תכופות לסניף הבנק המרוחק.

עד כאן הטיעון העובדתי. ועתה לטיעון המשפטי שמציגים התובעים. בזה נשענים על ארבע טענות:

א. הפרת חובת הנתבע ליתן שירותים למבקשים בניגוד להוראת סעיף 2(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א – 1981 (להלן: "חוק הבנקאות"), הקובע לאמור:

"התניית תנאים בלתי סבירים למתן שירות דינה כדין סירוב בלתי סביר לתיתו"

לטענת התובעים, סירוב הנתבע למתן השירות מהווה הפרת התחייבות למתן שירות בנקאי בסניף דנן, התחייבות שניתנה לתובעים עם פתיחת החשבון באותו סניף ספציפי, עליה הסתמכו בהקמת עסקם- בידיעה על קרבתו של העסק אל סניפו של הנתבע בכפר ירכא ועל השירות הניתן לו.

התובעים מוסיפים וטוענים, כי מדובר אפוא בסגירת החשבון באופן חד צדדי, פעולה המנוגדת להוראת סעיף 2(א) לחוק וכן לסעיף 9 להוראות המפקח על הבנקים בדבר ניהול בנקאי תקין מס' 432 שעניינה "העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח".

ב. הפרת חובת זהירות וחובת הנאמנות של הבנק כלפי הלקוח.

ג. פגיעה בעקרון ההסתמכות של התובעים, משאלה הסתמכו והאמינו כי השירות שהובטח להם עם פתיחת החשבון יינתן להם ללא כל בעיה, תקלה או הרעה בתנאים והתניית השירות. התובעים שבים וטוענים, כי פתיחת העסק שלהם בכפר ירכא הושפעה רבות ממיקום סניף הבנק הנמצא באותו ישוב.

ד. חוסר תום לב וניקיון כפיים מצד הנתבע, אשר התעלם מפניותיהם הרבות של התובעים, הסכנה לביטחונם הפיסי והכלכלי ומן הנזק שייגרם להם ולעסקם בשל סגירת החשבון ופתיחת חשבון אחר בסניף מרוחק. התובעים מוסיפים, כי הם אינם

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

יכולים להשתחרר מן החשש כי פעולות הנתבע נגועות בחוסר תום לב ממניעים שאינם טהורים. לשיטתם, בסניף הנתבע הייתה מחלקת מטבע חוץ אשר נסגרה במהלך השנים בשל צמצום בהיקף פעילותה וירידה משמעותית בה עקב קיומו של עסקם של התובעים. על כן, עולה החשש כי בקשת הנתבע להעביר את החשבון לסניף אחר מונעת ממניעים פסולים הקשורים בכך. יתר על כן, טוענים התובעים כי בחשבון הבנק מופקדים שקלים ולא מט"ח ועל כן לא ניתן לראות בחשבון כמי שמשמש עסק למתן שירותי מטבע. מכל מקום אף אם העסק הוא כזה, הרי שהפעילות בחשבון אינה מתבצעת לשם מטרה כזו, והוא משמש כחשבון עסקי רגיל.

טענות הנתבע

6. הנתבע טוען, כי החלטתו להעביר את החשבון לסניף בנק ייעודי הינה החלטה סבירה ומידתית העומדת בתכלית החוק והפסיקה של בית המשפט העליון ועל כן איננה מצדיקה את התערבותו של בית משפט זה. לטענתו, החלטה זו נתקבלה במטרה לרכז את כל חשבונות נותני שירותי מטבע בסניפים ייעודיים, במטרה לרכז את המשאבים העומדים לרשותו לצורך אכיפת חוק איסור הלבנת הון, התש"ס – 2000 (להלן: "**חוק איסור הלבנת הון**"). דרישה זו להעברת החשבון לסניף אחר וייעודי, נתקבלה בעקבות החלטה רוחבית אשר הופנתה לא רק לתובעים, אלא לכלל הלקוחות המנהלים אצל הנתבע בסניף שאינו ייעודי חשבונות דומים המחייבים את אותו פיקוח ובקרה לשם אכיפת חוקי איסור הלבנת הון.

7. הנתבע מוסיף וטוען, כי גם אם הפעולות והשירותים שניתנו לתובעים עד כה, במסגרת אותו חשבון, אינם מיוחדים לנותני שירותי מטבע והם ניתנים גם למי שאינו עוסק במתן שירותים כאלה, הרי שאין בכך כדי לשנות ממהותו של החשבון כחשבון נש"מ ומהשירותים שיכולים להינתן במסגרתו.

8. הנתבע טוען גם כי חובתו על פי חוק להעניק שירותים בנקאיים איננה מהווה חובה להעניקם במקום ספציפי, אלא שלא למנוע אותם כפי שקבע בית המשפט העליון **ברע"א 9775/11 מיכל אמני נ. בנק מזרחי טפחות בע"מ** (החלטה מיום 30/12/11-פורסמה בבנו) (להלן: "**פרשת מיכל אמני**").

9. כאמור, טרם הוגשה התביעה, הגישו המבקשים בקשה לצו מניעה זמני האוסר על הנתבע לממש את דרישתו להעברת החשבון לסניף סניני. בית המשפט הועיד את הבקשה לדיון

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

במעמד שני הצדדים ליום 25/11/13. באותו דיון הגיעו הצדדים להסכמה לפיה המחלוקת העובדתית בגדרי התיק העיקרי תצטמצם לכדי שאלה אחת והיא- האם החשבון נשוא התביעה הוא חשבון נש"מ או חשבון עסקי רגיל כפי טענת התובעים. בהמלצת בית המשפט, הסכימו הצדדים להועיד את התיק העיקרי להוכחות למועד קרוב לשמיעת עדויות ביחס למחלוקת הנ"ל ועם סיום שמיעתן יסכמו את טענותיהם.

ואכן, הצדדים התייצבו לפני ביום 5/1/14 כאשר התובע מס' 1 העיד מטעם התובעים, ואילו מטעם הנתבע העידה גב' מירי שמגר – מנהלת המחלקה והממונה על יישום הוראות החוק לאיסור הלבנת הון ומימון טרור אצל הנתבע.

דיון והכרעה

10. אקדים אחרית לראשית. דין התביעה להידחות ולהלן אפרט את טעמי. כפי שציננתי בתחילת פסק הדין, בקשת הנתבע אינה לסגירת החשבון או להטלת הגבלות על הפעילות בגדרי חשבון זה. בקשת הנתבע היא כאמור להעביר את החשבון על כל הפעילות שבו וכפי שנתבצעה עד להיום, לסניף בישוב אחר, סניף ייעודי המסוגל ויכול לספק לתובעים את אותו שירות שניתן להם ובה בעת גם לפקח על הפעילות בחשבון על פי דרישות החוק לאיסור הלבנת הון. העברה כזו אינה משולה לסגירת החשבון או להטלת הגבלות על הפעילות, ולתובעים התאפשר להמשיך ולבצע את אותן פעולות ולקבל את אותם שירותים בסניף אחר.

אמנם העברת חשבון התובעים לסניף בישוב אחר תאלצם לנסוע מהישוב שלהם לסניף הבנק שבישוב האחר – מרחק נסיעה של כחצי שעה עד שעה, על כל הטרחה הכרוכה בכך, וזאת לשם ביצוע פעולה של הפקדת מזומנים וקבלת שירות הכרוך בהתייצבות בסניף הבנק עצמו. טרחה זו נחסכה מהתובעים עד כה, שכן ביצוע פעולות אלו התאפשר בסניף המצוי בכפרס, הנמצא בסמיכות לעסק, ומשכך ביצוע פעולות כאלה התאפשר באופן תדיר, לעיתים אף מספר פעמים במהלך אותו יום עסקים.

יש לזכור גם, כי לטענת התובעים לא בכך מסתכמות ההשלכות והתוצאות של אותו מעבר, וכי מעבר זה, בהכרח ימיט אסון על עסקיהם ויוביל לסגירתם.

אף אם נקבל את טיעוניהם אלה של התובעים, ואינני מקל ראש בטרחה הכרוכה במעבר לישוב אחר, הרי שאינני מקבל טענתם לפיה העברת החשבון משולה לסגירתו או לסירוב

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנוען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

למתן שירות או "התניית תנאים בלתי סבירים למתן שירות" שדינה "כדין סירוב בלתי סביר לתיתו".

11. תחילה, אכריע במחלוקת העובדתית שהתגלעה בין הצדדים והיא האם החשבון הוא חשבון נש"מ או חשבון עסקי רגיל.

אין חולק כי התובעים מנהלים עסק להמרת מט"ח. כך גם אין חולק כי החשבון משמש את התובעים לניהול הפעילות הכספית של אותו עסק וקבלת שירותים בנקאיים עבורו. וכך טענו התובעים בפתח תביעתם:

"התובעים הינם בני זוג המנהלים ברישיון ועל פי כל דין, עסק להמרת מט"ח, הידוע ומוכר בשם ..., והמפעיל שני סניפים בכפר ירכא. במהלך כל שנות פעילותם של התובעים (מעל לעשור), מתנהל חשבונם ובו כל הפעילות הכספית של העסק בסניף הנתבע".

הנה כי כן, התקשרות התובעים עם הבנק הנתבע הייתה לניהול חשבון עסקי עבור עסק הנותן שירותי מטבע. לא רק זאת, הרי שלא בכדי הציגו התובעים בפני הבנק רישיון למתן שירות מטבע, הן כעולה מתצהיר עדת ההגנה גב' שמגר והן כעולה מכתבי טענות התובעים אליהם צורפה **"תעודת רישום לנותן שירות מטבע"** שם נרשם שמה של התובעת וכן שם העסק **"ירכא צ'יינג"** (נספח א' לכתב התביעה).

12. ואם לא די בכל האמור לעיל כדי ללמדנו כי עסקינן בחשבון שנפתח כחשבון נש"מ, וכשמו כן הוא, הרי שחיזוק לכך ניתן גם למצוא באותו טופס המתקרא **"הכר את הלקוח"** שמילא הבנק ביום 14/3/07, שם צוין בפרק שכותרתו **"מידע כללי"** כי מטרת ההתקשרות עם הבנק היא ניהול עסק, כי העסק עוסק בהמרת מטבע וכי הוצג רישיון בהתאם.

13. עד כאן מצאנו כי החשבון נפתח כחשבון נש"מ. התובעים טוענים, כי גם אם כן הוא הדבר הרי שאין לראות בו חשבון כזה נוכח מהות השירותים שנתקבלו בגדרו של החשבון וכן נוכח הפעולות הבנקאיות שבוצעו במסגרתו. לשיטתם, וכך טענו גם בסיכומים, הם אינם משתמשים בשירותי הבנק כנש"מ, אין הם מבצעים המרות מט"ח בסניף בירכא וכל שעושים במסגרת אותו חשבון הוא הפקדת הכנסותיהם היומיות ומשיכת מזומנים, כך שניתן להגדיר את החשבון כחשבון עסקי לכל דבר ועניין. דומה הוא הדבר, כך לדידם, לעסק – חנות למכירת נעליים – שבסוף היום מפקיד בעל העסק את התקבולים בין אם במזומן ובין אם בשיקים שנתקבלו מהלקוחות תמורת הממכר – זוגות נעלים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

טענה זו דינה להדחות. המבחן לסיווג חשבון כזה כחשבון נש"מ אינו תלוי בפעולות שבוצעו בו בפועל, עד כה, זאת מאחר וההגדרה מושפעת מההתקשרות והמטרות המוצהרות בפתיחת החשבון, מהוראות החוק הרלבנטיות (חוק איסור הלבנת הון - סעיפים 40 ו-41 וכן הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 411 בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור, זיהוי לקוחות וניהול הרישומים – סעיף 4(א) הקובע מדיניות בנושא "הכר את הלקוח" על פיה על הבנק למלא טופס "הכר את הלקוח" המאפיין את החשבון, בדיוק כפי שנעשה במקרה שלנו), ומעל הכל, את מי נועד לשרת אותו חשבון.

רוצה לומר, כי אין נפקות לשאלה מה הפעולות שנעשו במסגרת החשבון, האם נעשו בו פעולות של הפקדת והמרת מט"ח והעיקר הוא כי החשבון משמש עסק להמרת מט"ח. כאן יוער כי אף אם לא בוצעו עד כה פעולות כאלה של המרת מט"ח במסגרת אותו חשבון, הרי שאין משמעות הדבר כי הנתבע היה מסרב לבצעם, והחשבון אפשר ביצוען.

14. באשר לפעולות שבוצעו במסגרת החשבון מסר התובע במסגרת חקירתו הנגדית:

"ש. האם החשבון משרת את העסק שקיבל רישיון של שירותי מטבע?

ת. כן". (עמ' 2 שורות 30, 31).

בהמשך:

"ש. אתה עושה המרות במטבע זר?

ת. כן.

ש. גם במטבע זר?

ת. כן.

ש. גם שיקים של מטבע זר?

ת. לא.

ש. אתה עושה המרות במטבע זר?

ת. אם אני מקבל מטבע זר אני ממיר למטבע ישראלי. מותר לי לעסוק בכל המטבעות שיש להם אישור במדינת ישראל. מה שבנק ישראל מתיר.

ש. מה אתה עושה במטבע זר?

ת. אם אני מקבל מטבע זר, או מזומנים בשקלים, או העברה בנקאית, או שיק ממני. אפשר להפקיד לחשבון, יש אנשים שמפחדים, כמו קשישים.

ש. אתה לא ממיר את השיק הזה עוד פעם בחשבון?

ת. הבנק ממיר, תמורת הדולרים שנתן לי הוא מפקיד לחשבון שלו. יש נשים שמפחדות להסתובב עם כסף...

ש. מה אתה עושה עם השיקים?

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

1 ת. אם אני מקבל שיקים יש אנשים שמקבלים מטבע חוץ. והוא לוקח את המטבע
2 חוץ, יש אנשים שמבקשים חלק מהמטבע חוץ להמיר בשקלים.
3 ש. אתה מקבל שיק במטבע ישראלי נותן מטבע זר ואז ממיר את המטבע זר
4 בשקלים במזומן?
5 ת. אם הלקוח רוצה אז אני נותן לו חלק. אם רוצה למכור אז מוכר.
6 ש. ישנם מקרים שאתה מקבל שיק בשקלים ומוציא מזומן בשקלים בסופו של
7 דבר, אבל אתה עובר שתי חוליות בדרך. ואז עושה עודם המרה מהמטבע הזר
8 לשקלים?
9 ת. אם הוא רוצה, לי מותר לעשות את זה, אם יש לי שקלים.
10 ש. מה שאתה עושה זה ניכיון שיקים?
11 ת. זה לא נכון. גם אם אני עושה, זה מותר לי" (עמ' 3 שורות 8 עד 26).

12
13 גם עדת ההגנה התייחסה לפעולות שבוצעו בגדרי החשבון. זו ציינה כי בדיקה מדגמית של
14 החשבון מעלה כי מדובר בחשבון נש"מ בעל פעילות הדורשת פיקוח מיוחד. העדה הטעימה,
15 כי מעבר לכך שהתובעים הצהירו כי הם מנהלים עסק נש"מ, חשבון התובעים הינו חשבון
16 בעל מחזור שנתי של מעל ל-20 מיליון ₪ בו הופקדו מעל ל-8,000 שיקים ב-10 חודשים
17 בלבד, כאשר לעיתים קרובות מופקדים ביום אחד עשרות שיקים בסכומים גבוהים מאוד
18 של עשרות ומאות אלפי שקלים. כמו כן מסרה העדה, כי בחשבון מופקדים דרך קבע אלפי
19 שיקים מוסבים בהיסב שני ושלישי, ולצורך הדוגמה ציינה "ביום 24/10/13 הופקד בחשבון
20 שיק שהוסב בסך של 95,000 ₪, ביום 30/5/13 הופקד בחשבון שיק שהוסב פעמיים בסך
21 של 11,800 ₪ וכן שיק נוסף בסך של 15,000 ₪ גם הוא הוסב פעמיים". התובעים לא חלקו
22 על גרסתה זו ועדת ההגנה גם לא נחקרה עליה.

23
24 15. בקבצנו את כל האמור לעיל מתחייבת המסקנה, כי החשבון דגן הוא חשבון נש"מ, הן על פי
25 הגדרתו (על פי ההתקשרות והצהרת התובעים), והן על פי מהותו בהיותו משרת עסק כזה.
26 כפי שמצינו גם הפעילות בחשבון הייתה ענפה ביותר, והופקדו בו אלפי שיקים מוסבים
27 בהיסב שני ושלישי.

28
29 16. עתה נפנה את פעמינו לשאלה האם בקשת הנתבע להעביר את החשבון לסניף אחר – סחינן
30 או חיפה – מהווה "סירוב בלתי סביר לתת שירותים מהסוגים הבאים: 1. קבלת פיקדון
31 כספי במטבע ישראלי... 2. פתיחת חשבון עובר ושב במטבע ישראלי..." על פי סעיף 2(א)
32 לחוק הבנקאות, או "התניית תנאים בלתי סבירים למתן שירות..." שדינה כדן סירוב בלתי
33 סביר לתיתו.
34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

מקרה דומה לזה שלפנינו נדון לפני בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט א' קיסרי) בה"פ 54386-12-11 מיכל אמני נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ (פרשת אמני בערכאה הדיונית) שם נדחתה בקשה למתן צו מניעה זמני שיאסור על הנתבע (שם) להעביר, לחסום או להפסיק את פעילות התובעת (שם) בחשבון שהתנהל בסניף שבכרמיאל או לסגור את החשבון. גם שם עסקה המבקשת במתן שירותי מטבע והיא קבלה הודעה מהבנק לפיה שירותים בנקאיים לנותני שירותי מטבע יינתנו אך ורק בסניפים מסוימים שיועדו לכך, והסניף אינו אחד מהם. לפיכך אפשר הבנק שם להעביר את החשבון לסניף ייעודי בעפולה. המבקשת שם טענה לפני בית משפט כי העברת חשבונה או סגירתו תפגע בה קשות ותשתק את פעילותה והיא נוגדת הוראת סעיף 2(א) לחוק הבנקאות. בית המשפט קבע במסגרת החלטה מיום 29/12/11 בבקשה לצו מניעה:

"דומני שהמבקשת טועה בקריאת הודעתו של הבנק בדבר הצורך בהעברת פעילותו העסקית לסניף אחר, ואין ולא כלום בין הודעה זו לבין הוראות חוק הבנקאות המצוטטות לעיל.
החובה לתת שירותים בנקאיים הקבוע בסעיף 2 של חוק הבנקאות היא חובה המוטלת על תאגיד בנקאי אולם איננה כוללת חובה לתת את השירות הבנקאי בסניף מסוים ולא בסניף אחר. כעולה מהודעתו של הבנק למבקשת הוא אינו מסרב לתת לה שירות בנקאי כי אם מיישם החלטה שהוא קיבל לתת שירות בנקאי למי שעוסקים במתן שירותי מטבע בסניפים כאלה ולא באחרים. בכך אין כל הפרה מצד הבנק של הוראות חוק הבנקאות והעובדה שהדבר עלול לגרום למבקשת לחוסר נוחות, טרחה או הוצאות, אינה מצדיקה התערבות בשיקול דעתו העסקי של הבנק". (עמ' 2 להחלטה).

בית המשפט העליון (כב' השופט א' רובינשטיין) אישר את החלטת בית המשפט המחוזי וזאת ב-רע"א 11-9775-א' מיום 30/12/11 (פורסם בנבו) באומרו כך:

"... כפי שציין בית המשפט המחוזי, חובת הבנק להענקת שירותים בנקאיים לפי חוק הבנקאות, אינה החובה להעניקם במקום 975 צ"פ, אלא לא למנוע אותם מן הציבור. הדברים עולים גם מדברי ההסבר להצעת החוק, לפיהם "מאחר שהתאגידים הבנקאיים נהנים מהיתרון שהשירותים שהם נותנים נתייחדו להם ואסור לאחר ליתנם, יש לחייב אותם לתת שירותים אלה לציבור" (הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח), הצעות חוק תשמ"א, עמוד 106). על כן, החלטת הבנק לחדול

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

ממתן שירותי בנקאות לנותני שירותי מטבע ובהם המבקשת ספציפית
בסניף כרמיאל, תוך האפשרות החלופית לנתינתם בסניף אחר של
הבנק, על פניה אינה נוגדת חוק זה".

17. העובדות של המקרה שלפנינו דומות למקרה שנדון בפסיקה אליה הפניתי לעיל (שם בקש הבנק להעביר החשבון מכרמיאל לעפולה ואילו במקרה שלנו מכפר ירכא לסחי'נין). מיישומה מתחייבת התוצאה לפיה דין התביעה כאן להידחות, שכן בניגוד לטענת התובע אין מוטלת על הבנק חובה להעניק שירותים במקום ספציפי. העדרה של חובה כזו על פי חוק הבנקאות משמעותה כי סירוב לתת את השירות בסניף אחד כשהבנק מאפשרו בסניף אחר אינו בגדר "סירוב", לא רק על פי סעיף 2(א) אלא גם על פי סעיף 2(ב). משאין בפנינו "סירוב" הרי שחוקיות עמדת הנתבע ודרישתו אינן נבחנות עוד על פי מבחן הסבירות שמציב סעי' 2 (א) לחוק הבנקאות ולכאורה גם לא לפי אלה שעל פי סעי' 2 (ב). אמרתי לכאורה מאחר וסבורני כי הודעת הבנק לפיה השירותים יינתנו אם כי בסניף אחר, גם אם אינה בגדר "התניית תנאים למתן שירות" ואינה חוסה תחת הוראת סעי' 2 (ב) לחוק, עדין כפופה היא למבחני הסבירות הואיל והבנק אמור לספק שירותים בנקאיים לציבור רחב, והוא חב כלפיו חובת אמון וגילויי כשהוא מבצע במסגרת פעילותו תפקידים בעלי גוון מנהלי המוטלים עליו על פי דין (ראה למשל החלטתה של כב' השופטת, ד"ר מיכל אגמון-גונן בת"א (ת"א) 60553-06-13 ג'וסטו עסקי מתכת בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ, מיום 7/8/13 (פורסם בנבו). על מנת להמחיש עניין זה, טול לדוגמה מקרה בו הבנק מאפשר המשך הפעילות בחשבון שהתנהל בסניף בצפון בכפוף להעברתו לסניף אחר מרוחק, באילת למשל, כאשר לבנק סניפים ייעודיים נוספים קרובים יותר. כלום יכולנו להשלים עם זה ולומר כי אין מתערבים בהחלטתו, הגם שנראית היא כבלתי סבירה? על כך יש להשיב בשלילה. אלא שבחינה של המקרה שלפנינו, שמזכיר עד מאוד את נסיבות המקרה שנדון בפרשת אמני, גם מבחינת החלופה שהוצעה שם, מגלה כי מדובר בחלופה סבירה ביותר וזאת בשים לב לטענת הנתבע שלא נסתרה לפיה הסניף בסחי'נין הוא הסניף הייעודי הקרוב ביותר לכפר ירכא.

18. כאן המקום לציין כי התובעים לא סתרו את טענות הנתבע הנתמכות בעדותה של עדת ההגנה הגב' שמגר, ובמכתב הבנק (ת/2) מהם עולה, כי החלטת הבנק באה על רקע החלטה לרכז את כל חשבונות הנשמ"ם שמתנהלים או יתנהלו בבנק במספר סניפים ייעודיים, ביניהם סניף הבנק בסחי'נין כאשר ניתן להעביר את החשבון גם לסניף הבנק בחיפה. יש גם לזכור שהצדדים צמצמו את המחלוקת העובדתית כדי שאלת סווג החשבון, הא ותו לא, ומכאן הרי שהסברי הנתבע לרקע שמאחורי דרישת העברת החשבון אינם במחלוקת.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

יש להבין החלטה זו כפי שהבהירה עדת ההגנה, על רקע פעילותו העסקית של הבנק המבצע תפקידים בעלי גוון מנהלי המוטלים עליו על פי דין, לרבות בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור. בהתאם להוראות החוק והמפקח על הבנקים (מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות) (ניהול בנקאי תקין), הוראה מס' 411 קבע הבנק מדיניות בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור לפיה לקוח אשר עוסק במתן שירותי מטבע מסווג כלקוח בסיכון גבוה ולאור אופי פעילותם של לקוחות אלה, מחויב הבנק להקפיד ולפקח באופן מוגבר על הפעילות בחשבונות מסוג זה, בשונה מחשבונות אחרים ולשם כך ביקש לרכז את כל חשבונות נשמיים בסניפים ייעודיים במטרה לרכז את המשאבים העומדים לרשותו לצורך אכיפת חוק איסור הלבנת הון. כך נהג הנתבע במקרה שלנו ועל רקע הסבריו אלה אין לומר כי הודעתו לתובעים לפיה השירות שניתן להם עד כה יימסר להם ללא כל מגבלה אך בתנאי כי חשבונם יתנהל באחד מהסניפים הייעודיים היא בגדר הודעה ודרישה בלתי סבירה, אין לומר כי הנתבע הפר את חובת הזהירות וחובת הנאמנות כלפי התובעים או שנהג בחוסר תום לב ובניקיון כפיים כלפיהם. אדרבא, הנתבע אפשר לתובעים ארכות להמשך ניהול חשבונם באותה מתכונת בסניף בכפר ירכא עד להכרעה סופית בתיק זה.

כך גם אין לומר, כי החלטת הבנק פגעה בעקרון ההסתמכות של התובעים שהאמינו כי השירות שהובטח להם עם פתיחת החשבון יינתן להם ללא כל בעיה, תקלה או הרעה בתנאים והתנאות השירות, וכפי שציינתי לעיל, אין בפתיחת החשבון בסניף ספציפי כדי לשמש ערובה לכך כי השירותים שניתנו בגדרו במשך שנים, ימשיכו להינתן שם, בהעדר חובה כזו על פי חוק כשבמקביל השירות אינו נמנע מהם והוא יימסר להם בסניף הייעודי הקרוב ביותר אליהם.

19. בטרם סיום רואה אני להתייחס בקצרה לפסקי הדין אליהם הפנו התובעים, בהם מצאו תימוכין לעמדתם. אלא שעובדות המקרים שם אינן דומות לנידון דידן. המשותף לפסקי דין אלה היה כי הבנק סירב ליתן את השירותים המנויים בסעיף 2 לחוק הבנקאות, כך למשל בע"א 3497/13-א אימפריה יאסין להשקעות ומימון בע"מ נ' בנק הפועלים דן בית המשפט העליון בבקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז בה"פ 28387-10-12 שניתן ביום 29.4.13, שם ביקש הבנק לסגור את החשבון של התובעת – המערערת – ובית המשפט התערב בהחלטתו זו ואפשר לה לבצע פעולות של ניכיון שיקים בלבד, "להבדיל מהפעולות שביצעה הנחזות להיות פריטת שיקים".

באשר לת"א (ת"א) 60553-06-13 ג'וסטו עסקי מתכת בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ מיום 7.8.13, הטיל הבנק מיוזמתו מגבלות על חשבונה של חברה העוסקת בניכיון שיקים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 13-11-27289 כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

1 כך היה גם בת"א (מרכז) 43887-01-13 אס.אל.גי.איי מימון והשקעות בע"מ נ' בנק
2 הפועלים בע"מ (מיום 17.11.13), שם הודיע הבנק על סגירת החשבון. בשונה ממקרים אלה,
3 הרי שבמקרה שלנו הנתבע אפשר המשך הפעילות בחשבון ומתן אותם שירותים שקבלו
4 התובעים אם כי בסניף אחר, וכפי שראינו החלטה כזו אינה מהווה "סירוב" על פי החוק.

סוף דבר

20. לאור המקובץ אני מורה על דחיית התביעה.

התובעים ישלמו לנתבע הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך של 20,000 ₪.

ניתן היום, י"ח שבט תשע"ד, 19 ינואר 2014, בהעדר הצדדים.

סארי ג'וסי, שופט